

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

לפני כבוד השופט אלי ברנד

פלוני

תובע

נגד

1. א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ
2. שארפלייט טכנולוגיות בע"מ

נתבעות

פסק-דין

רקע:

1. לפני תביעת התובע, נשא HIV, לפיצוי בסך 180,000 ₪ בגין הפליה נטענת בניגוד לחוק שוויון זכויות אנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח-1998 (להלן: "חוק השוויון") ובגין פגיעה באוטונומיה. אבהיר כי בכתב התביעה התבסס התובע על דברי חקיקה שונים, לרבות בתחום דיני החוזים ודיני הנזיקין הכלליים, אולם בסיכומים מטעמו מיקד טיעונו באמור לעיל ולכך אדרש.
2. הנתבעת 1 היא חברה המפעילה רשת ארצית של מרפאות המעניקות טיפולים רפואיים וקוסמטיים, לרבות טיפולי שיניים והסרת שיער.
3. הנתבעת 2 היא יצרנית מכשיר הסרת שיער הנושא את השם "Omnimax", בו משתמשת הנתבעת 1 לצורך טיפולי הסרת השיער שהיא מבצעת.
4. ביום 12.9.12 הגיש התובע תביעה נגד הנתבעת 1 בת"א (שלום ת"א) 17976-09-12 בגין הפלייתו הנטענת בכך שבסניף תל אביב שלה הסכימו להעניק לו טיפול שיניים רק לאחר שהועלה מחירו בשיעור ניכר משנודע לנציגיה דבר היותו נשא HIV (להלן: "התביעה הקודמת").
5. ביום 29.1.14 – בעוד התביעה הקודמת נדונה ולאחר שבימים 5.1.14 ו-23.1.14 הגיעו אל התובע פרסומים של הנתבעת 1 בדבר טיפולי הסרת שיער בטכנולוגיה מתקדמת – התייצב התובע בסניף הנתבעת 1 בנתניה וביקש לקבל טיפולי הסרת שיער.
6. על פי גרסת התובע קדמו לפניו זו בנושא טיפולי הסרת שיער פניות שלו אל שלושה גורמים אחרים בבקשה דומה אשר נדחתה על ידי שלושתם עקב היותו נשא HIV.
7. יוער כי התובע הגיש תביעות נגד כל שלושת הגופים האמורים בגין אותה הפליה נטענת ובהמשך אף תבע את יצרני המכשירים בהם עשו אותם גופים שימוש בגין התוויות שכללו איסור טיפול בנשאי HIV במכשירים מתוצרתם.
8. באותו מעמד פגש התובע עובדת של הנתבעת 1 בשם הגב' איווט פדרמן אשר שמעה ממנו על מטרת הגעתו, בקשה להבין ולראות את חלקי הגוף מהם הוא חפץ בהסרת שיער, הבהירה כי הטיפול מתבצע באמצעות מכשיר Omnimax הנחשב חדשני, מסרה לו תוכנית טיפול מוצעת הכוללת הצעת מחיר והחלה בהזנת פרטי הזיהוי האישיים שלו למחשב.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

9. דא עקא, לגרסת התובע, לאחר הזנת מספר תעודת הזהות שלו מסרה לו הגב' פדרמן כי מופיעה הוראה במחשב לא לטפל בו מאחר שהיתה לו בעבר בעיה עם הנתבעת 1 ולכן לא ניתן לטפל בו והוסיפה וציינה כי אם הוא מעוניין תברר את הדבר עם ההנהלה הראשית של הנתבעת 1 ותיצור עימו קשר בשלב מאוחר יותר על מנת להשיב לו.
10. ביציאתו את סניף הנתבעת 1 באותו מועד לקח עימו התובע טופס שאלון רפואי שהיה מונח במקום ובו פורטו, בין היתר, מצבים רפואיים שונים אשר לסובלים מחלקם לא מעניקה הנתבעת 1 טיפול ולסובלים מחלק אחר מהם היא מעניקה טיפול רק לאחר קבלת אישור רופא המשפחה המטפל בהם, כאשר HIV הוא אחד המצבים המופיעים בשאלון ברשימת המצבים האסורים בטיפול.
11. למען הסר ספק יובהר כי באותה פגישה לא מילא התובע ולא התבקש למלא שאלון רפואי כלשהו, לא נבדק על ידי גורם מקצועי רפואי, לא מסר מידע על היותו נשא HIV או מכתב מרופאו המטפל בדבר מצבו ואף לא נשאל שאלה כלשהי ביחס למצבו הרפואי או ספציפית ביחס להיותו נשא HIV ולא נאמר לו מאומה על כך או על מידע כלשהו המצוי לגביו בנושא זה במחשבי הנתבעת 1.
- עובדת היות התובע נשא HIV כלל לא עלתה באותו מעמד.
12. ביום 5.2.14 הגיעו הצדדים להסכם פשרה ביחס לתביעה הקודמת.
13. ביום 2.3.14, לאחר שלא שמע מן הנתבעת 1 פעם נוספת מאז פנייתו לסניף נתניה בנושא טיפולי הסרת שיער, התקשר התובע לסניף נתניה שלה – הפעם תוך הקלטת השיחה – וביקש לשוחח עם הגב' פדרמן אך נאמר לו שהיא לא נמצאת.
14. בהעדרה של הגב' פדרמן ביקש התובע לשוחח עם "מישהו חוץ מאיווט שיכול לענות לגבי איזה שאלה" וכשנשאל לאיזו שאלה הכוונה השיב – "אם אתם מטפלים ב-HIV באיידס?".
15. בשלב זה של השיחה הועבר התובע לשוחח עם עובדת בשם הגב' מירב יצחקי שהשיבה על שאלתו בשלילה וכי מדובר בהנחיה רפואית שאינה נכונה רק לנתבעת 1 אלא אצל "כל מי שמתעסק עם לייזר" (תמליל השיחה הוא נספח 22 לתצהיר התובע).
- יודגש כי בכל מהלך השיחה עם הגב' יצחקי לא הזדהה התובע בפניה ולא שאל כל שאלה ביחס לפנייתו לקבל טיפול מעט יותר מחודש קודם לכן או ביחס למענה שהמתין לקבל לגביה.
16. למחרת שב התובע והתקשר אל סניף נתניה של הנתבעת – גם הפעם תוך הקלטת השיחה, בזו הפעם ענתה לשיחה הגב' פדרמן עימה נפגש ביום 29.1.14, ולאחר שהזכיר לה כי אמרה לו בפגישה שהיתה בעיה כלשהי עם קבלת טיפול הסרת שיער שביקש ומסר לה שוב את מספר זהותו השיבה לו הגב' פדרמן – "כן. כן אני רואה, הייתה איזה בעיה עם אמריקן לייזר לגבי ההחזר, לא יודעת בדיוק מה היה. מה היה?" (תמליל השיחה הוא נספח 23 לתצהיר התובע).
17. תחת מענה לשאלתה שאל התובע את הגב' פדרמן האם הם מטפלים בנשאי איידס וזו השיבה לו בשלילה, ובעקבות תשובתה זו הגיב התובע ואמר – "לא, זה ... זאת הבעיה" ובעקבות

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

- תשובה זו השיבה לו הגב' פדרמן – "אהה אוקיי כי כתוב לי לא לקבל, אז ..." וכאן קטע את דבריה התובע ואמר "הבנתי" והשיחה הקצרה עברה לעסוק בסיבות אי הענקת טיפול הסרת שיער לנשאי איידס והסתיימה במהרה מבלי לשוב ולעסוק בעניינו האישי של התובע.
18. אחר הדברים האלה הוגשה התובענה דן נגד הנתבעת 1 בלבד בטענה כי הפלטה את התובע הפליה אסורה בשל היותו נשא HIV בכך שסרבה להעניק לו את טיפול הסרת השיער וכי בכך פגעה גם באוטונומיה שלו.
19. בכתב הגנתה העלתה הנתבעת 1 מספר טענות ובהן – כי התובע הוא "תובע סדרתי" ונעדר תום לב; כי נמנע מלגלות את דבר היותו נשא HIV למרות החובה המוטלת עליו לעשות זאת; כי היה חסום לקבלת טיפולים אצל הנתבעת בעקבות ההליך המשפטי שהתנהל ולא בשל מצבו הרפואי; כי במתכוון נמנע מלפנות לסניף תל אביב של הנתבעת בו התרחש המקרה שהוביל לתביעה הקודמת ופנה לסניף נתניה בו לא היה מוכר; כי הגישה המקובלת בטיפולים אסתטיים שאינם רפואיים וחיוניים היא למנוע כל סיבוך אפשרי, אפילו נדיר, וכי טיפול הסרת השיער בטכנולוגיה מבוססת אור בה היא משתמשת עלול לגרום סיכון לנשאים מחד ומאידך גם למטופלים הבריאים בעקבות השימוש במכשירים בטיפול בנשאים.
20. בישיבת קדם המשפט הראשונה ביום 1.1.15 (שהתקיימה בפני כב' השופטת חנה קיציס, המותב הקודם אשר דן בתובענה זו) הדגישה והבהירה ב"כ הנתבעת 1 כי – "המדיניות נסמכת על הנחיות יצרן ... הנחיות אומרות לא מטפלים" (הכוונה, כמובן, שעל פי ההנחיות נאסר בטיפול באמצעות המכשיר בנשאי HIV – א.ב. עמ' 1 לפרוטוקול שורות 14-15).
21. בעקבות מידע זה התקשר התובע אל מטה הנתבעת 2 ובשיחה עימו – שאף היא הוקלטה על ידו – נמסר לו כי אכן זו אחת מהתוויות הנגד של הנתבעת 2 ביחס לשימוש במכשיר Omnimax (תמליל השיחה הוא נספח 25 לתצהיר התובע).
22. בעקבות האמור ביקש התובע לתקן את כתב התביעה וצירף את הנתבעת 2 כנתבעת נוספת בשל התוויות הנגד שהיא מפרסמת, אשר לטענתו מפלות לרעה נשאי HIV.
23. הנתבעת 2 התגוננה אף היא במספר טענות – כי בהוראות ההפעלה של המכשיר נקבע כי כל שימוש בו במצב רפואי או בעת נטילת תרופות חייב באישור רפואי וכי המכשיר אינו מיועד לשימוש קבוצות סיכון אלא אם בידי חבריהן המבקשים את הטיפול אישור רפואי המתיר זאת; כי ההתוויות שבהוראות ההפעלה נקבעו על בסיס חובת הזהירות וחובת היידוע של הנתבעת 2, על סמך חוות דעת רופאה מייעצת, וקבלו את אישור ה-FDA האמריקאי ומשרד הבריאות; כי הסובלים ממחלות כרוניות העלולות להשפיע על המערכת החיסונית נמצאים בסיכון גבוה יותר לתופעות לוואי של הטיפול ולהליך החלמה ארוך וקשה יותר, לרבות חשש לנזקים לצמיתות; כי אין היא מעוניינת למנוע טיפול מאיש אלא למנוע סיכון מן השימוש במכשיר שהיא מייצרת כלפי מי שלגביו קיים כזה; כי מדובר במכשיר שנעשה בו שימוש בתחום הקוסמטיקה על ידי מפעילים/ות נעדרים/ות הכשרה רפואית והסמכה מבוססת

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

רגולציה מסודרת ולפיכך מתעצמות חובות הזהירות המוטלות עליה שמהן נגזרות התוויות הנגד; כי התובע נעדר תום לב ובדבר היותו "תובע סדרתי" אשר הפך את הגשת התביעות מסוג זה למעין מקצוע תוך שימוש לרעה בהליך המשפטי וניסיון לטמון לעובדת שלה פח; כי על פי סעיף 3(ד) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה") עומדת לה הגנה; וטענות בדבר העדר יריבות והיות התביעה טורדנית וקנטרנית.

24. במהלך ניהול ההליך – לאור הסתמכותה על הוראות היצרן של הנתבעת 2 – נמחקה בשלב מסויים הנתבעת 1 אולם לאחר מכן הוחזרה אליו נוכח טענות ההגנה של הנתבעת 2, ואין צורך להאריך בכך, מונתה מומחית מטעם בית המשפט – פרופ' גליה רהב – אשר הגישה חוות דעת ונחקרה עליה ובסופו של דבר באה עת ההכרעה.

הערה עקרונית מטרימה לדיון

25. ההליך שלפני נוגע בסוגיה נכבדה ובעלת חשיבות חברתית ראשונה במעלה – הקיפוח וההפליה כלפי בעלי מוגבלויות.

26. ברם, ככלל – בחינתה של תביעה על ידי בית המשפט עוסקת בנסיבות הפרטניות האופפות את המקרה הנדון לפניו והעולות מתוך הראיות שהגישו הצדדים ולא פעם המסקנות מניתוח חומר הראיות ברזולוציה גבוהה זו מובילות לתוצאה משפטית שאינה נובעת במישרין מחשיבות הערך האמור גופו אלא מנסיבות המקרה הפרטני.

27. לאור האמור מבקש אני להעיר את ההערה המקדימה הבאה, תהא תוצאתו הסופית של ההליך אשר תהא.

28. הרגישות למצוקת קבוצות מוחלשות באוכלוסייה וכאלה הסובלות מדעות קדומות שליליות
29. היתה אבן יסוד במערכת הערכים של התרבות היהודית מקדמת דנא, וכבר המקרא עסק רבות באוכלוסייה זו ובהגנה עליה מפני התעמרות ופגיעה (ראו למשל ספר שמות פרק כ"ב ועוד רבים) וכך גם מדרשים שונים (ראו למשל במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי לפסוק כ"א הנ"ל ועוד רבים).

30. ברוח דברים אלה הורה הרמב"ם על היחס ההגון הראוי כלפי אוכלוסיות אלה כך (משנה תורה, פרק ו' מהלכות דעות הלכה י') – " ... והיאך נוהגין עמהן, לא ידבר אליהם אלא רכות, ולא ינהוג בהן אלא מנהג כבוד, ולא יכאיב גופם בעבודה ולבם בדברים קשים, ויחוס על ממונם יותר מממון עצמו, כל המקניטן או מכעיסן או הכאיב להן או רדה בהן או אבד ממון הרי זה עובר בלא תעשה וכל שכן המכה אותם או המקללן ... ברית כרת להן מי שאמר והיה העולם שכל זמן שהם צועקים מחמס הם נענים שנאמר 'כי אם צעק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו'.".

31. גם כנסת ישראל לא הותירה את זעקתם הנוקבת של בעלי המוגבלויות לשוויון ללא מענה ובסעיפים 1-2 לחוק השוויון עוגנו בחקיקה העקרונית והמטרות הבאים –

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

1. זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות

אלה, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות.

2. חוק זה מטרתו להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן את זכותו

להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם

לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית,

בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו."

32. בהקשר זה הבהיר בית המשפט העליון (בג"ץ 6069/10 רמי מחמלי נ' שרות בתי הסוהר

(5.5.2014) פסקה 23 לחוות דעת כב' השופט חנן מלצר. שינויי הגופן במקור) – "חקיקתו

של חוק השוויון שאפה, איפוא, להביא לידי תיקון מבני כולל שיכיל

התייחסויות לכל תחומי ההפליה וההדרה של אנשים עם מוגבלויות".

33. הוסיף על דברים אלה באותו פסק דין כב' השופט אליקים רובינשטיין בזו הלשון (פסקה ג')

לחוות דעתו) – "... נדרש מעמנו המאמץ החברתי, בחינת העדפה מתקנת לעבר שוויון,

הגינות, אנושיות ותיקון עולם במיטבו. אכן, באנשים עם מוגבלויות עסקינן, אך

מקומם אינו צריך להכירם בשולי החברה, וככל הניתן נדרשת מתן כתף לכך על-ידי

הכל..."

34. פסיקת בתי המשפט בישראל כוללת אמירות רבות, חשובות ונוקבות בסוגיה זו, ולא כאן

המקום לסקור את כולן, אולם טרם הדיון בתובענה זו לגופה מצאתי לנכון לשוב ולהדגיש

דברים חשובים אלה – שראוי כי יהיו מובנים מאליהם לכל – על מנת שלא יועם זוהרם בשחק

הירידה לפרטים של בחינת התביעה הפרטנית.

המסגרת הדינונית

35. סעיף 5 לחוק השוויון מגדיר "אדם עם מוגבלות" בהאי לישנא – "אדם עם לקות פיסית,

נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן

מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים".

36. בשורה של פסקי דין – חלקם בעניין התובע – נקבע כי נשא HIV נכנס להגדרה של מי

ש"נחשב אדם עם מוגבלות", באשר – "קיימת תופעה חברתית של ניכור כלפי נשאי HIV

ושל תיוגם לרעה, שבגדרה, לנוכח דעות קדומות או העדר ידיעה, הללו נתפסים כמי שהם

בעלי לקות פיסית המגבילה אותם באופן מהותי בתחומי חיים עיקריים" (כאן מתוך תא"מ

(שלום פ"ת) 1542-02-15 פלוני נ' מאיר את לוקסנברג בע"מ (1.3.2018) [פסקה 8], וראו רע"א

1826/18 פלוני נ' פרופורציה פי. אי. סי בע"מ (21.11.2018) (להלן: "פס"ד

פרופורציה"); ת"צ (מחוזי י-ם) 43232-05-12 פלוני נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ (17.9.2013);

תע"א (אזורי ת"א) 5645/09 פלוני נ' אלמוני (3.9.2012); ת"א (שלום ראשל"צ) 21583-04-15

פלוני אלמוני נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ (9.12.2019) (ועוד).

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

37. סעיף 19ו(א) לחוק השוויון קובע כך –

"מי שעיסוקו במתן שירות ציבורי, בהפעלת מקום ציבורי או בהספקת מוצר, לא יפלה אדם מחמת מוגבלותו בכל אחד מאלה, לפי הענין:
(1) לא יסרב –

(א) לאפשר לו גישה למקום ציבורי או לחלק ממנו;

(ב) לתת לו שירות ציבורי;

(ג) לספק לו מוצר;

(ד) לאפשר לו שימוש בשירות ציבורי או הנאה משירות ציבורי;

(2) לא יקבע תנאי שלא ממין הענין המונעים או המגבילים, במישרין או בעקיפין, שימוש בשירות ציבורי או במקום ציבורי, או הנאה משירות ציבורי, ממקום ציבורי או בהספקת מוצר;"

38. לצד האמור מבהיר סעיף 19ו(ג) כי – **"אין רואים הפליה לפי סעיף זה כאשר הדבר מתחייב מאופיו או ממהותו של המקום הציבורי או השירות הציבורי"** (ובדומה ועל יסוד אותו רציונאל ראו גם סעיף 4(ב) לחוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996, וסעיף 3(ד)(1) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000).
39. סעיף 19ה לחוק השוויון מפנה אל התוספות הראשונה לחוק לצורך הגדרת "מקום ציבורי" ואל התוספת השניה לחוק לעניין הגדרת "שירות ציבורי", כאשר בתוספת השניה נקבע כי כל שירות הניתן במקום ציבורי נכנס להגדרה זו, ופרט (4) לתוספת הראשונה כולל גם – **"... מכון יופי, מספרה ... או כל מקום שמספק שירות מעין אלה לציבור"**.

40. סעיף 19סה(א) לחוק השוויון קובע את החזקה הבאה –

"הוכיח התובע בהליך אזרחי לפי סעיף 19ו אחד מאלה, חזקה שהנתבע פעל

בניגוד להוראות אותו סעיף, כל עוד לא הוכיח הנתבע אחרת:

(1) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או

סירב לתת שירות במקום ציבורי לאדם עם מוגבלות, לאחר שבירר פרטים

הנוגעים למוגבלותו;

(2) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או

סירב לתת שירות במקום ציבורי, לאדם עם מוגבלות, ולא סירב או מנע

כניסה כאמור, באותן נסיבות, למי שאינו אדם עם מוגבלות; ..."

41. יובהר כי סעיף 19סה(א) כולל חזקה נוספת אולם גם התובע אינו טוען כי זו מתקיימת בענייננו.

42. בסעיף 19סו של חוק השוויון נקבע כי הוראות סימן זה (וסימן נוסף) יחולו בין היתר על מי שמתקיים בו – **"הוא נחשב אדם עם מוגבלות"** (ההדגשות בכל הציטוטים הן שלי ואינן במקור, אלא אם יאמר אחרת).

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

43. שני סעיפים אלה האחרונים הם למעשה סימן ב' של פרק ה'1 לחוק השוויון, אשר בסעיף 19 נא באותו פרק בחוק השוויון נקבע, בין היתר ביחס אליהם, כך – "מעשה או מחלל בניגוד להוראה לפי פרק זה ... הוא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליו, בכפוף להוראות סעיף זה".

44. האמור לעיל מלמדנו, כפי שמציין בצדק התובע בסעיף 31 לסיכומים מטעמו, כי עליו מוטל הנטל להוכיח את עובדת היותו "אדם עם מוגבלות" וכי הסירוב מצד נותן השירות נבע מקיומה של המוגבלות אצלו, ומשהוכיח זאת על הנתבעות הנטל להוכיח כי לא הפלו אותו הפליה אסורה.

45. על יסוד מסד זה שבדין תתברר התביעה.

דיון והכרעה

התביעה נגד הנתבעת 1

46. כפי שראינו לעיל, במועד הגעת התובע לסניף הנתבעת 1 לא עלה כלל ועיקר נושא מצבו הרפואי, לא הוזכרה עובדת היותו נשא HIV, הוא לא התבקש ולא מילא בפועל שאלון ביחס למצבו הרפואי ולא באה לידי ביטוי בדרך כלשהי זיקה למצבו הרפואי ולהיותו נשא HIV.

47. הצעד היחיד הקשור בדרך כלשהי לנושא רפואי באותו מעמד היה יוזמה של התובע ליטול עימו בתום הפגישה שאלון רפואי של הנתבעת 1, הגם שהעניין כלל לא עלה והשאלון לא הוצג לו ולא מולא על ידו.

48. כך העיד התובע עצמו בסעיפים 25-27 לתצהיר העדות הראשית שלו כך (ההדגשות במקור) –

25. עם הגעתי למרפאת אמריקן לייזר בנתניה, בהתאם לתור שנקבע מבעוד מועד לאחר מסירת פרטי זהותי, ביררתי באשר להסרת שיער בלייזר ומיד לאחר מכן הופגשתי **מבלי שנתבקשתי למלא שאלון רפואי או אחר עם מנהלת הסניף ויועצת הלקוחות בשם איווט פדרמן (להלן: איווט, מנהלת הסניף או יועצת הלקוחות) אשר ביקשה ממני להתלוות אליה אל משרדה שנמצא בסמוך לכניסה. משכנסתי למשרדה של איווט, חתייבתי על כיסא ומשאלתי באילו אזורים מהגוף הנני מעוניין להסיר שיער ומשהשבתי כי רצוני בהסרת שיער מהידיים ומהחזה נתבקשתי להפשיל את שרוולי חולצתי ולאחר מכן להרים את החולצה "כדי לראות אם אתה מתאים בכלל לטיפול". משנמצאתי מתאים לטיפול, נאמר לי כי ככל הנראה אצטרך לעבור בין 6 ל 10 טיפולים אשר לא נעשים יותר באמצעות מכשירי הלייזר הישנים מסוג "לייטשיר" אשר היו בשימוש המכונים זמן רב אלא באמצעות מכשיר מסוג "אומנימקס" הנחשב לחדש ביותר בשוק והמותאם אישית לכל מטופל על פי מאפייניו וצרכיו.**

26. לאחר שהוסבר לי אודות האומנימקס "העושה נפלאות אצל המטופלים", הוקלדו פרטיי במחשב או אז הסבה יועצת הלקוחות את תשומת ליבי לאשר נגלה לנגד עיניה ואמרה לי כי **"יש הוראה במחשב שלא לטפל בך כי הייתה לך פעם איזושהי בעיה עם אמריקן לייזר. מבחינת הטיפול אתה מתאים אבל לא ניתן יהא לטפל בך כרגע. אם אתה מעוניין אני אברר עם ההנהלה הראשית את הסיבה לכך ואני אצור אתך קשר לאחר מכן"** ובתשובה לדבריה עניתי כי אמנם הייתה בעבר מחלוקת משפטית ביני לבין אמריקן לייזר, אבל אינני סבור שזו הסיבה להוראה הזו ולכן אני מבקש לברר את העניין עד הסוף ולחזור אליי מוקדם ככל האפשר.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

27. עם סיום פגישת הייעוץ - כשפניי ליציאה מסניף אמריקן לייזר, הבחנתי בשאלון בריאות אשר היה מונח על דלפק הכניסה ובו מפורטים מס' מחלות ומצבים רפואיים אשר בעטיים לא ניתן לטפל ולאחר קבלת רשות, נטלתי אותו עמי.

49. יושם אל לב כי התובע לא דייק בדבריו, שכן במועד אותה פגישה עדיין התנהלה התביעה הקודמת וטרם נחתם הסכם הפשרה בקשר אליה, כך שלא מדובר במקרה בו "הייתה בעבר מחלוקת משפטית" בינו לבין הנתבעת 1 אלא בעיצומו של ניהול ההליך המשפטי ביחס לאותה מחלוקת.

50. גם בחקירתו הנגדית הבהיר התובע בנושא זה (עמ' 38 לפרוטוקול שורות 2-3) – "לא נתבקשתי למלא שאלון בריאות, אני ישר הוכנסתי לחדרה של איווט".

51. בהמשך קיים התובע שיחות טלפון עם שתי נציגות של הנתבעת 1, כאשר את הראשונה – הגב' מירב יצחקי – שאל שאלה עקרונית לגבי מדיניות הנתבעת 1 לגבי טיפול בנשאי HIV וכלל לא התייחס לבקשתו לקבל טיפול באופן אישי וממילא גם לא נענה בנושא זה.

52. בשיחתו השנייה, הטלפונית, עם הגב' איווט פדרמן חזר התובע ושאלה באשר לסיבת אי ההסכמה להעניק לו טיפול הסרת שיער ובמענה לא התייחסה הגב' פדרמן בכל דרך שהיא למצבו הרפואי של הנתבע ותשובתה לבקשתו להבין מה הבעיה עם טיפול עבורו היתה – "כן. כן אני רואה, הייתה איזה בעיה עם אמריקן לייזר לגבי ההחזר, לא יודעת בדיוק מה היה. מה היה?" (עמ' 1 לתמליל, נספח ת/23 לתצהיר התובע, שורות 19-20).

53. לאחר תשובתה האמורה של הגב' פדרמן העלה לפתע התובע, ביוזמתו וללא שהיה מצד הגב' פדרמן כל קישור של הדברים לנושא זה, את השאלה הכללית הנוגעת למדיניות הטיפול של הנתבעת 1 בנשאי HIV וכך התנהלו חילופי הדברים ביניהם (שם, שורות 21-25) –

"פלוני (=התובע – א.ב.): תגידי לי איווט אתם מטפלים בנשאי איידס?

איווט: לא.

פלוני: לא, זה ... זאת הבעיה.

איווט: אהה אוקיי כן כתוב לי לא לקבל, אז ...

פלוני: הבנתי"

54. משלב זה ואילך ממשיכה השיחה הקצרה לעסוק במדיניות אי טיפול הנתבעת 1 בנשאי איידס באופן כללי וסיבותיה ושוב אינה עוסקת בתובע עצמו.

55. נמצא כי בשום שלב לא קשרה נציגת הנתבעת 1 – ולו ברמז או במשתמע – את הודעתה לתובע כי קיימת בעיה לטפל בו להיותו נשא HIV, למצבו הרפואי או למילוי שאלון רפואי כלשהו, ואדרבה – התובע הוא שהעלה עניין זה מיוזמתו וקבע כי זו הבעיה ולא ההנמקה שצויינה בפניו קודם לכן ובפגישה הקודמת על ידי הגב' פדרמן.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

56. ברגע שהגב' פדרמן החלה להשיב תשובה ממנה עולה כי הסיבה המופיעה במחשב החברה לאי הענקת הטיפול שונה (= "כ" כתוב לי..."), כשהמילה "כ" מצביעה על הנגדה) התובע קטע את תשובתה, והסב את נושא השיחה לנושא המדיניות במנותק ממנו אישית.
57. יש לזכור כי רק התובע היה מודע לכך שהשיחה מוקלטת ואופן ניהולה האמור יוצר במובהק את הרושם שהתובע ניסה לחלץ מן הגב' פדרמן, כמעט בכח, תשובה שתצביע על הפלייתו בשל היותו נשא HIV למרות שהסיבה לכך שהנתבעת 1 בקשה שלא להעניק לו את השירות שרצה היתה שונה לחלוטין – ניסיון העבר שלה עימו והתביעה שהגיש.
58. הדברים עולים בקנה אחד גם עם תוכן שיחתו שקדמה לכך עם הגב' יצחקי, אשר על פי הנטען בסעיף 30 לתצהירו נועדה לברר מה נעשה בעניינו, אלא שבמהלכה כלל לא מסר לגב' יצחקי את פרטי הזיהוי שלו על מנת שתעדכנו בשאלה מה העלה הבירור מול הנהלת החברה באשר לסיבת הסירוב להעניק לו את השירות והשיחה כולה – מיוזמתו, וכאשר גם במקרה זה רק הוא מודע להיותה מוקלטת – עסקה אך ורק במדיניות הטיפול הכללית של החברה בנשאי HIV.
59. משתי שיחות אלה, כהמשך לפגישה עם הגב' פדרמן, עולה בבירור תמונה של סירוב להעניק לתובע שירות – שאינו רפואי או חיוני – הנשען על ניסיון העבר של הנתבעת 1 עימו, כמי שלטעמה הגיש נגדה את התביעה הקודמת ללא כל בסיס ולגישתה הוא תובע סדרתי המחפש עילות תביעה, ולא בשל עצם היותו נשא HIV.
60. ודוק, הסירוב להעניק לתובע את הטיפול היה ביום 29.1.14, היינו – קודם לכריתת הסכם הפשרה בין הצדדים ביחס לתביעה הקודמת, ומכאן שלא הסכם הפשרה הוא עילת הסירוב להעניק לתובע את הטיפול אלא עצם הגשת התביעה אשר נראתה בעיני הנתבעת 1 לא הוגנת, מניפולטיבית, קנטרנית ונעדרת בסיס.
61. במצב דברים זה לא הוכיח התובע בכל דרך שהיא כי סירובה של הנתבעת 1 להעניק לו את השירות נבע מקיומה של המוגבלות אצלו, ואדרבה – דומה כי הראיות מוכיחות את ההפך באופן פוזיטיבי, שסיבת הסירוב להעניק לו את השירות היתה שונה לחלוטין.
62. אמנם השיח עם נציגות הנתבעת 1 לימד כי לכאורה קיימת אצלה מדיניות של אי הענקת טיפול הסרת שיער באמצעות הטכנולוגיה בה היא משתמשת לנשאי HIV, אולם מדובר בשיח מאוחר למועד בו נמסר לו שיש הוראה האוסרת להעניק לו טיפול מסיבה אחרת, תוך שהתובע מנווט במתכוון את השיחה – שיזם והקליט – לנושא זה.
63. נמצא כי לא היות התובע נשא HIV היא הסיבה בעטיה נמנע ממנו טיפול הסרת השיער, מאחר שהמניעה כלפיו התעוררה טרם שהתברר לגב' פדרמן מצבו הרפואי ועובדת היותו נשא HIV, ועל כן לא מתקיימת החלופה שבסעיף 19ס(א)(1) לחוק השוויון.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

64. התובע גם לא הוכיח בכל דרך שהיא כי הופלה לעומת אדם אחר שאינו נשא HIV ואשר לנתבעת 1 ניסיון עבר משפטי בעייתי עימו – שהן הנסיבות האופפות את מניעת הענקת השירות – ועל כן לא מתקיימת גם החלופה שבסעיף 19(א)(2) לחוק השוויון.
65. התובע אמנם טען בסיכומיו כי היו מקרים אחרים של מטופלים שתבעו את הנתבעת 1 ולמרות זאת הציעה להם הנתבעת 1 טיפולים (סעיף 91 לסיכומים מטעמו), אלא שכל ראייה בנושא מקרים אלה ונסיבותיהם לא הוגשה והטענה עלתה לראשונה בשלב הסיכומים כך שאין מקום להתייחס אליה וקל וחומר שלא לקבוע כי הוכחה הפליה אל מול מקרים נטענים אלה.
66. הן לאור ניסוחו ומטרתו של האיסור על הפליה בסעיף 19(א) לחוק השוויון, הן על פי מגמת החזקה שנקבעה בסעיף 19(א) לחוק והן מאחר שעסקינן בתביעה נזיקית – כאמור בסעיף 19 לחוק, ואין מדובר למשל בתובענה ייצוגית, נדרש קשר סיבתי בין המוגבלות ממנה סובל התובע לבין מניעת השירות הספציפית ממנו.
67. בת"א (שלום ראש"צ) 15-04-21583 פלוני אלמוני נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ (9.12.2019) בעניינו של התובע דכאן קבע כב' השופט אבי סתיו כך (פסקאות 37-39) –
- "37. הטענה האחרונה בה יש לדון היא ... לא מתקיים קשר סיבתי בין המדיניות הביטוחית המפלה, לבין ההפליה הספציפית שחוזה התובע. התובע אינו חולק על כך שנדרש קשר סיבתי בין תנאי הכיסוי הביטוחי לבין הסירוב לטפל ...**
- 38. הנטל להוכיח קשר סיבתי מוטל על התובע, וממילא רובץ עליו גם נטל הבאת הראיות המבססות את הטענה. ...**
- 39. ... המסקנה המתחייבת מהאמור היא, כי דין התביעה להידחות מחמת העדר קשר סיבתי."**
68. אמנם החזקה שבסעיף 19(א) לחוק השוויון נועדה להקל על בעלי מוגבלויות את הוכחת סיבת ההפליה, עקב הקושי המובנה הגלום בצורך להוכיח יסוד זה, אולם כפי שהוצג לעיל לא הוכחו התנאים לקיומה של חזקה זו, ואדרבה – הראיות תומכות באופן פוזיטיבי בכך שלא מוגבלותו של התובע היא שהובילה לסירוב הנתבעת 1 להעניק לו את הטיפול אלא נימוק שונה לחלוטין.
69. התובע ביקש להבנות מקביעת בית המשפט בדנ"א 5712/01 יוסף ברזני נ' בזק, חברה ישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נז(6) 385, 411-414 (11.8.2003) ביחס למידה המוגבלת של הקשר הסיבתי הנדרשת לשם קבלת תביעתו.
70. אעיר תחילה כי אופן הבאת הציטוט בסיכומי התובע, מבלי להצביע על המקומות בהם דילג על קטעים משמעותיים להבנת ההקשר בפסק הדין ולו באמצעות שימוש בשלוש נקודות או כל אמצעי אחר, יש בו כדי להטעות ולהוביל לפרשנות לא מדויקת של האמור.
71. לפיכך, להלן ציטוט החלקים הרלוונטיים המלאים מתוך פסקאות 35-39 לחוות דעת כב' השופט מישאל חשין בפסק הדין האמור (המהווה חלק מדעת הרוב) –

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

35. ... חייב שיתקיים קשר סיבתי בין מעשהו או מחדלו של אדם – מעשה או מחדל שהם עוולה – לבין נזק שנגרם לנפגע, ואשר בגינו תובע הוא פיצוי. וכלשון סעיף 64 רישה לפקודת הנזיקין: "[...]רואים אדם כמי שגרם לנזק בִּאֲשָׁמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק...". ... אכן, בזק עוולה בפרסום שעשתה ברבים – זו הנחת היסוד לענייננו – ואולם אין די בקיומה של עוולה כדי לזכות אדם בפיצוי. חייב אותו אדם להראות כי מפאת אותה עוולה נשא בנזק ...

36. ...

37. ... תובענה בנזיקין הנסבה על נזק שנגרם לאדם תחילתה היא באותו נזק. משנגרם לו לאדם נזק בשל מעשהו או מחדלו של פלוני, מבקשים אנו למצוא אם נגרם אותו נזק בשל עוולה שעוול פלוני לניזוק, או אם הפר פלוני חובה שהוא חב כלפי הנפגע. ... אם יימצא כי אכן נעוולה עוולה או כי הופרה חובה, וכי אותה עוולה או אותה הפרת חובה הן שגרמו נזק לנפגע, כי אז יחויב פלוני בפיצויים. ואילו אם יימצא כי אין קשר בין מעשהו או מחדלו של פלוני לבין הנזק שנגרם לנפגע, כי אז לא יזכה הנפגע בפיצויים ...

38. ...

39. משאמרנו דברים שאמרנו בנושא הקשר הסיבתי ובנושא הפיצויים, נוסף ונאמר כי קשר סיבתי (עובדתי ומשפטי) הנדרש מהוראות סעיף 2(א) לחוק, אינו משמיע מאליו, לדעתי, הסתמכות מפורשת וישירה של צרכן על מצג שהציג עוסק. זאת, שלא כהוראות חוק אחרות, ובהן הוראת סעיף 56 לפקודת הנזיקין, שלפיהן נדרש מפורשות קשר סיבתי של הסתמכות. אפשר שצרכן לא יסתמך באורח ישיר על מצג של עוסק, ובכל זאת יתקיים קשר סיבתי נדרש, דהיינו כי מצגו של העוסק היה (כלשונו של סעיף 64 לפקודת הנזיקין) "הסיבה או אחת הסיבות לנזק". כך הוא למשל במקום שניתן להוכיח כי פרסום שפרסם עוסק – פרסום העלול להטעות צרכן בעניין מהותי – הניע שרשרת עובדתית שבסופה נגרם לצרכן נזק. ... לשון אחר: בהקשר ענייננו ראוי לפרש את מושג ההסתמכות בפרישה רחבה, ככולל לא אך הסתמכות ישירה בלבד.

ואולם קשר סיבתי (ראוי) חייב שיימצא בין הפרסום המטעה לבין הנזק שצרכן נשא בו. ... על רקע זה כך נאמר: העובדה שקניית הנכס או קבלת השירות היו לאחר הפרסום, עובדה זו כשהיא לעצמה אין די בה כדי ללמד על קשר סיבתי בין שני האירועים. וכמאמר הידוע בלטינית, נשאל אף אנו: *Post hoc – ergo propter hoc?* כיוון שאחרי זה – נסיק שבגלל זה? העובדה, כשהיא לעצמה, שאירוע ב אירע לאחר אירוע א, אין פירושה שאירוע ב אירע בגלל אירוע א. חייב שיתקיים קשר סיבתי ראוי בין שני האירועים, וקשר זה

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

יילמד בנסיבותיו של כל עניין ועניין תוך היעזרות, כמקובל, בראיות שלעניין.

72. פסק הדין האמור עוסק אמנם בפיצויים על פי חוק הגנת הצרכן ולא חוק השוויון, אולם גם אם יש מקום להיקש בהיות שני דברי החקיקה חוקי מגן שנועדו למנוע פגיעה בצד חלש בנסיבות העניין באמצעות הטלת סנקציות מעין עונשיות בגדר דיני הנזיקין.

73. עם זאת, עדיין מבהיר פסק הדין במפורש כי על התובע להוכיח שמחדלו של הנתבע "הניע שרשרת עובדתית שבסופה נגרם לצרכן נזק" וכי חייב להתקיים "קשר סיבתי (ראוי)" בין מחדלו של הנתבע לבין הנזק שנגרם לתובע, גם אם לא חלה חובת הוכחת גובה הנזק שעה שמדובר בחיקוק המעניק פיצוי סטטוטורי.

74. כפי שקבעתי לעיל בהסתמך על הראיות במקרה זה, לא הוכח כל קשר שהוא בין מצבו הרפואי של התובע והיותו נשא HIV לסירוב הנתבעת 1 להעניק לו אישית את הטיפול, לא הוכחו תנאי הבסיס לקיום החזקה הקבועה בסעיף 19(א) לחוק השוויון ומנגד הוכח באופן פוזיטיבי כי הסיבה לאי הענקת הטיפול לתובע דנן היתה שונה לחלוטין.

75. התובע ביקש לטעון כי העובדה שהנתבעת 1 הורתה לעובדיה להמנע מלהעניק לו טיפול עקב התביעה הקודמת – שמקורה בעמידה על זכויותיו עקב הפלייתו כנשא HIV – מלמדת על הקשר בין מניעת הטיפול בו לבין מצבו הרפואי.

76. אינני סבור שניתן לראות בכך קשר סיבתי ראוי כלשון פסק הדין בדנ"א 5712/01.

77. עיון בכתבי הטענות, בבקשות ובטיעונים שהגיש התובע במסגרת הליך זה מלמד כי בין הצדדים ואף בין התובע לבין עורכי הדין של הנתבעות שוררת מערכת יחסים עכורה.

78. הנתבעת 1 סיכמה את הדברים באופן הבא – "הנתבעת 1 חוותה את מעללי התובע במסגרת ההליך הקודם" (סעיף 5 לסיכומים מטעמה), כאשר הדגש אינו על היותו נשא HIV או מי שעמד על זכויותיו בהקשר זה אלא על אופן התנהלותו ועל כך שלעמדת הנתבעת 1 "המדובר ב"תובע סדרתי", חסר תום לב, המונע מתאוות בצע אישית ואשר עושה שימוש ציני בנשאות נגיף ה-HIV" – מבלי להתייחס אל תוכנה ומשמעותה בשלב זה.

79. טענות הנתבעת 1 לכל אורך ניהול ההליך ביחס לחוסר תום ליבו של התובע והיותו תובע סדרתי ומי שמנסה להפיל אותה ואת עובדותיה בפח – לצד מכונים אחרים באותו תחום – מלמדות כי על פי תפיסתה מדובר באדם שהסיבה שלה לחשוש ממנו ולרצות להמנע מקשר עימו אינה נובעת מעצם מצבו הרפואי אלא מדרך התנהלותו כשהיותו נשא HIV היא רק האמצעי לכך.

80. במצב דברים זה, עצם הסכסוך שהתעורר בין הצדדים במסגרת התביעה הקודמת ואופן ניהול התובע אותו, על פי תפיסת הנתבעת 1, יכולים בהחלט להוות הגורם אשר הוביל אותה להורות לעובדיה שלא להעניק לו טיפול, כעולה מתשובות הגב' פדרמן לשאלותיו, וככזה יש בו כדי לנתק לחלוטין את הקשר בין ההוראה שלא להעניק לו טיפול לבין עצם היותו נשא HIV.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

81. בהקשר זה יש להזכיר את קביעת בית המשפט בע"א (מחוזי מרכז) 16653-06-16 פלוני נ' ד"ר **אחמד שבלי** (28.2.2018) בפסקה 9 לפסק הדין (אשר דחה ערעור על פסק דינו של כב' השופט אלדד נבו בתא"מ (שלום כפ"ס) 27147-07-14) – **"ניתן לקבוע כי החלטת המשיב שלא לטפל במערער לא הייתה אפליה פסולה על רקע היותו נשא HIV, כי אם החלטה לגיטימית הנובעת מחוסר האמון והנוגעת לטיב היחסים ששררו בין הרופא למטופלו הספציפי"**.
82. בהחלטתו הקצרה אשר דחתה את בקשת רשות הערעור על פסק דין זה, ברע"א 2880/18 פלוני נ' פלוני (10.5.2018), קבע בית המשפט העליון בהאי לישנא – **"איני מוצא מקום להתערבות בקביעותיהן העובדתיות של הערכאות הקודמות בדבר חוסר תום הלב של המבקש, אשר פנייתו למשיבים לא נעשתה לשם קבלת טיפול רפואי, אלא בניסיון לטמון להם פח, ובדבר משבר האמון שנוצר כתוצאה מאי הגילוי בדבר היותו נשא HIV – משבר שהיווה נימוק ענייני לסירוב לטפל בו"**, וכן – **"התנהלות המבקש חורצת את דין תביעתו, ומלמדת כי התוצאה אליה הגיעו הערכאות הקודמות ראויה לגופה"**.
83. דברים אלה נאמרו ביחס לטיפול רפואי ובאותו מקרה לא הוזכר משבר האמון בשיחה הראשונה בין הרופא למטופל כבדין, ועל אחת כמה וכמה יש מקום לראות בנימוק זה כנימוק לגיטימי להמנעות מהענקת טיפול שאינו רפואי, אינו חיוני ושעה שציון התביעה הקודמת של התובע – שבאותה עת עדיין התנהלה – כעילה לאי הענקת הטיפול עלה מיד בפגישה הראשונה בין התובע לנציגת הנתבעת 1, הגב' פדרמן.
84. ויודגש, בדונו בתביעה בגין הפליה על בסיס מסויים, אל לו בית המשפט להזקק לתחושתו הסובייקטיבית של אותו תובע או להנחותיו המוקדמות אלא לבחינת הסיבה הקונקרטית אשר הובילה את הנתבעת במקרה ספציפי זה למנוע ממנו את הטיפול, וכפי שציטט התובע עצמו מפסקה 55 בפסק הדין בת"ק (ת"א) 25834-03-16 עומרי קיס נ' אופק 40 ייעוץ, יזמות והשקעות בע"מ (9.4.2017) – **"הבחינה איננה מתרכזת בעוצמת תחושתו הסובייקטיבית של המופלה, אלא בעיקר סביב ההפרה ונסיבותיה ומטרות חוק איסור ההפליה"**.
85. עד כאן לעניין העדר הקשר הסיבתי בין היות התובע נשא HIV לבין סירוב הנתבעת 1 להעניק לו את הטיפול להסרת שיער נושא תובענה זו.
86. נוסף על כל האמור וגם אם היה קשר סיבתי בין היות התובע נשא HIV למניעת הטיפול על ידי הנתבעת 1, יש לזכור כי טיפול הסרת השיער שמעניקה הנתבעת 1 נעשה באמצעות מכשיר Omnimax, ועל כן נהיר ומתבקש כי בקביעת ההנחיות לעובדיה ומדיניותה לעניין הענקת הטיפולים באמצעות מכשיר זה יש חשיבות ניכרת להתוויות הנגד המופיעות בחוברת הוראות היצרן ביחס לשימוש במכשיר.
87. בחוברת הוראות השימוש למכשיר Omnimax שערכה הנתבעת 2, בפרק 1.3 של החלק העוסק בטכנולוגיית DPC המשמשת במכשיר זה (נספח ב' לתצהירי העדות הראשית מטעם הנתבעת 1), מופיעה טבלה הנושאת את הכותרת Contraindications (= התוויות נגד)

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

- המחולקת לשלוש עמודות, שכותרותיהן (האותיות הגדולות במקור): לעמודה השמאלית – "Treatment is FORBIDDEN" (=הטיפול אסור); לעמודה האמצעית – "Treatment UNDER PHYSICIAN APPROVAL ONLY" (=טיפול באישור רופא בלבד); ולעמודה הימנית – "Practitioner – be aware" (=מפעילים – שימו לב).
88. בעמודה השמאלית של הטבלה, הנושאת את הכותרת Treatment is FORBIDDEN, מופיע גם HIV.
89. בשים לב לכך, עומדת לנתבעת 1 גם ההגנה הקבועה בסעיף 19(ג) לחוק על פיה – "אין רואים הפליה לפי סעיף זה כאשר הדבר מתחייב מאופיו או ממהותו של המקום הציבורי או השירות הציבורי", שעה שעל פי הוראות ההפעלה שקבלה מן היצרן נאסר עליה לחלוטין, או למצער אדם סביר יכול היה להבין כי נאסר עליה לחלוטין, להעניק טיפול במכשיר לנשאי HIV ועל כן אי הענקת השירות לנשאים אלה – מבחינתה – מתחייבת מאופיו של השירות.
90. אמנם בתחתית הטבלה מופיעה ההערה הבאה – "Note: Physician approval is essential in the presence of any drug or medical condition", ובעברית – אישור רופא הכרחי בנוכחות כל תרופה או מצב רפואי, אולם איני סבור שיש בכך כדי לשלול מן הנתבעת 1 את ההגנה האמורה.
91. אין אני סבור כי יש לצפות מן הנתבעת 1 לקחת על עצמה אחריות מרחיקת לכת ולנהוג לקולא בניגוד להוראה החד-משמעית האוסרת טיפול בכותרת העמודה השמאלית, המובחנת מן העמודה הנושאת את הכותרת של טיפול באישור רפואי בלבד, ובהחלט לגיטימי – שלא לומר מתבקש – מצידה במצב כזה למנוע סיכון ממטופלים ותביעות עתידיות נגדה ולהתבסס על פרשנות זהירה של ההוראות, במיוחד מאחר שמפעילי/ות המכשיר מטעמה אינם/ן בעלי הכשרה רפואית.
92. אעיר כי הדיון בתובענה דנן עסק באריכות בשאלת הרפואיות של ההצדקה להתוויית נגד זו ובשאלת מידת הסיכון הרפואי הנשקף מן הטיפול בטכנולוגיה בה עושה שימוש מכשיר Omnimax לנשאי HIV, אולם הנתבעת 1 רכשה מכשיר שאושר לשימוש והפצה לצורך הטיפולים שהיא מבצעת באמצעותו על ידי ה-FDA, לרבות התוויית הנגד שלו, נרשם בפנקס האביזרים והמכשירים הרפואיים על ידי משרד הבריאות, כולל הוראות היצרן שאושרו כאמור ובעל אישור מכון התקנים הישראלי (מוצגי הנתבעת 2).
93. הסתמכות הנתבעת 1 על הוראות היצרן של המכשיר בו היא משתמשת, בדגש על התוויית הנגד הכלולות בהן, היא פעולה סבירה ומתבקשת בנסיבות הענין ולמצער מבחינתה – על פי הוראות היצרן – הפיכת התוויית הנגד לחלק ממדיניות הטיפול שלה נובעת מאופיו וממהותו של השירות שהיא מעניקה בשל כך כלשון סעיף 19(ג) לחוק השוויון.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

94. יוזכר כי בשלב מוקדם של ההליך הסכים גם התובע עצמו למחוק את הנתבעת 1 בעטייה של הסתמכות זו ורק לאחר שהוגש כתב ההגנה של הנתבעת 2 ולאור הנטען בו מצא לנכון להשיבה כנתבעת נוספת, אולם דומני – כפי שפורט לעיל – כי ללא כל הצדקה.
95. בסיכומים מטעמו טען התובע כי מאז הגשת כתב ההגנה מטעם הנתבעת 2, בו טענה כי התוויית הנגד לא פורשה כראוי על ידי הנתבעת 1, היה על האחרונה לשנות מדיניותה בהתאם להבהרת הנתבעת 2, בעוד שמעדות ד"ר ערן קריגר שהיה הסמנכ"ל הקליני של הנתבעת 1 עולה כי לא שינתה מדיניות זו גם לאחר קבלת כתב ההגנה של נתבעת 2 (עמ' 54 לפרוטוקול שורה 33 – עמ' 55 שורה 3).
96. לטענת התובע, לאור עדות זו, מנועה הנתבעת 1 מהעלאת טענת הגנה זו מאחר שבהתנהגותה הוכיחה כי לא הסתמכה רק על התוויית הנגד של הנתבעת 2 בקביעת מדיניותה.
97. ברם, כפי שצויין לעיל, התביעה שלפני עוסקת בטענת התובע להפליה כלפיו במקרה קונקרטי, כך שיש להבין מה היתה הסיבה לאי הענקת הטיפול לתובע במועד קרות האירוע – הרבה קודם להגשת כתב ההגנה על ידי הנתבעת 2.
98. זאת ועוד, בעדותו של ד"ר קריגר אין אמירה הסותרת את טענת ההסתמכות על התוויית הנגד בהוראות היצרן אלא אמירה כי לצד האמור – וכפי שמתבקש – נקבעת המדיניות גם על פי ההיגיון והשכל הישר ומתוך גישה הבוחרת דרך טיפולית הממוזערת ככל הניתן סיכונים גם בטיפול רפואי וקל וחומר בטיפול שאינו נובע מצורך רפואי.
99. כפי שצינתי לעיל, עסקו טיעוני וסיכומי הצדדים בטענות נוספות אולם נוכח המסקנות אליהן הגעתי עד כה אינני נדרש אליהן.
100. לאור האמור, מאחר שלא הוכחו התנאים לקיומן של החזקות שבסעיף 19ס(א) לחוק השוויון ולא הוכח קשר סיבתי בין מוגבלותו של התובע למניעת הטיפול ממנו על ידי הנתבעת 1 ואף הוכח באופן פוזיטיבי כי הסיבה לכך היתה שונה, ומאחר שבכל מקרה חוסה מדיניות הנתבעת 1 בהקשר זה תחת הגנת סעיף 19ו(ג) לחוק השוויון יש לדחות את התביעה נגדה.

התביעה נגד הנתבעת 2

101. כפי שראינו לעיל, הנתבעת 2 היא יצרנית המכשיר Omnimax בו משתמשת הנתבעת 1 ומי שסיפקה לה אותו, והיא זו שכתבה את חוברת הוראות היצרן עבורו, על בסיסה גובשה מדיניות הטיפול של הנתבעת 1.
102. סעיף 3(א) לחוק איסור הפליה קובע כי – "מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא יפלה בהספקת המוצר או השירות הציבורי, במתן הכניסה למקום הציבורי או במתן שירות במקום הציבורי ... " (וסעיף 3(ה) מוסיף עליו כי – "על הפליה מחמת מוגבלות בנושאים שחוק זה דן בהם, יחול פרק ה'1 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998").

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

103. בעקבות טענת ההסתמכות של הנתבעת 1 על התוויות הנגד, ומאחר שהללו לא היו בידיו, מיהר התובע להתקשר למשרדי הנתבעת 2 לאחר הדיון מיום 1.1.15 והקליט אחת מעובדותיה – גב' בשם אנה – אשר אישרה בפניו כי קיימת התווית נגד האוסרת על טיפול בנשאי HIV ביחס למכשיר Omnimax (נספח ת/25 לתצהיר התובע), קביעה שאושרה לאחר הגשת חוברת הוראות היצרן כפי שהובא לעיל.
104. אותה עובדת של הנתבעת 2 בשם אנה שהקליט התובע, שתפקידה המדויק בנתבעת 2 ואפילו שמה המלא לא הובהרו זולת אמירה של התובע – שלא ברור על מה בוססה – כי היא "נציגת המערך הקליני של הנתבעת 2", אישרה כי אחת מהתוויות הנגד היא איסור על טיפול במכשיר לנשאי HIV וכי ההתוויה נוגעת לכל מכון קוסמטי בתחום הסרת השיער (עמ' 3 לתמליל השיחה עימה, נספח ת/25 לתצהיר התובע, שורה 20 – עמ' 4 שורה 4).
105. לטענת התובע ההוראה שקבעה הנתבעת 2 בהתוויות הנגד ביחס למכשיר Omnimax האוסרת על טיפול באמצעותו בנשאי HIV – שהנתבעת 1 הסתמכה עליה גם בהנחיותיה לעובדותיה ובמדיניות הענקת הטיפולים על ידה – היא הפליה שלא כדין מחמת מוגבלות.
106. הנתבעת 2 העלתה מספר טענות הגנה, מעבר לאלו של הנתבעת 1, ובהן – טענת העדר יריבות; טענה כי התוויית הנגד האוסרת טיפול בנשאי HIV אינה מוחלטת ומותנית בהמצאת אישור הרופא המטפל; טענה כי התובע פעל בחוסר תום לב ותמרן את הנתבעות לשם השגת מטרותיו; וטענה כי התוויות הנגד אושרו על ידי ה-FDA ומשרד הבריאות באופן הפוטר את הנתבעת 2 מאחריות כלפי תובע.
107. ברם, הנתבעת 2 כיצרנית וספקית מכשיר Omnimax היא זו שערכה את חוברת הוראות היצרן עבורו הכוללת התוויות נגד, לרבות ההתוויה בעניין נשאי HIV, עליהן הסתמכה הנתבעת 1 – בדין – בקביעת מדיניות הענקת הטיפולים שלה.
108. במצב דברים זה ולאור הוראת חוק איסור הפליה המחיל את חוק השוויון על הפליה הנוגעת לבעלי מוגבלויות על פיו, לא ברור כיצד יכולה להשמע טענת העדר היריבות של הנתבעת 2, הגם שפניית התובע לקבלת הטיפול לא נעשתה אליה במישרין.
109. עם זאת, לאחר הסרת טענה זו בעלת האופי של טענת סף, אינני נדרש לדון במכלול טענות ההגנה של הנתבעת 2 נוכח התוצאה אליה הגעתי ביחס לנתבעת 1.
110. כפי שצויין לעיל, מדובר בתביעה לפיצוי עקב הפרה קונקרטית של הוראות הדין האוסרות הפליה כלפי התובע ולא בתביעה לסעד אחר הנוגע באופן כללי לחוקיות הוראות היצרן של הנתבעת 12 ביחס למכשיר Omnimax או תביעה ייצוגית.
111. כפי שקבעתי לעיל, לא הוכח סירוב להעניק לתובע את הטיפול עקב התוויות הנגד של הנתבעת 2, שכן הסירוב קדם לבירור או קבלת מידע כלשהו ביחס למצבו הרפואי, ולא הוכחה הפליה שלו לעומת אדם אחר בעטיין של התוויות הנגד באותן נסיבות, כך שלא הוכח קיומם של התנאים לגיבוש החזקה הקבועה בסעיף 19סא) גם ביחס לנתבעת 2, לא הוכח קשר סיבתי בין מצבו הרפואי של התובע לבין הסירוב להעניק לו טיפול בעטיין של התוויות הנגד.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

112. מכאן נובע כי גם ביחס לנתבעת 2 לא הוכח הקשר הסיבתי – שלא לומר שהעדר הקשר הסיבתי הוכח באופן פוזיטיבי – ולא הונחו היסודות הנדרשים להוכחת התביעה גם נגד הנתבעת 2.

תום ליבו של התובע

113. לאחר שהגעתי לכל המסקנות דלעיל ללא קשר לסוגית תום הלב, דומני כי טרם חתימה לא ניתן להתעלם מטענות הצדדים ביחס לתום ליבו של התובע ונסיונו לטמון לנתבעות פח ולתמרן אותן לשם השגת מטרותיו וביחס להיות תביעה זו חלק מהתנהלותו כתובע סדרתי.

114. אקדים להתייחסות אל נושא זה את העובדה שלא נעלמה מעיני הערת בית המשפט העליון בפסקה 4 של פס"ד פרופורציה, בעניינו של התובע דכאן, כי –

"בתי משפט קמא התייחסו בפסקי דינם לחוסר תום ליבו של המבקש, אשר "מגיש חדשות לבקרים תביעות על הפליה" (עמ' 7 לפסק דינו של בית המשפט המחוזי). התייחסות שכזו איננה נחוצה להכרעה ועל פני הדברים יש לנקוט זהירות ביחס למתן משקל לטיעון כזה, וזאת מתוך הנחה שאדם אשר נמנה על קבוצה המופלית לרעה בחברה, עלול לשוב ולסבול מהפליה זו אף "חדשות לבקרים", ואין לראות, בהכרח, בהגשת תביעותיו כעניין שלילי שיש למגרו. בהתקיים חובה שלא להפלות אדם – כמובן שהמוקד צריך להיות בכך, ולא במספר התביעות הנוספות שאותו אדם הגיש."

115. אין ספק, וכמובן שדברי בית המשפט העליון אינם זקוקים לחיזוק מצד בית משפט זה, כי עצם העובדה שאדם הסובל ממוגבלות מגיש תביעות רבות הנובעות ממצבו, כשלעצמה, אינה יכול ללמד על חוסר תום ליבו, אולם בה בעת העובדה שהוא סובל ממוגבלות אינו מחסה הרמטי ובלתי עביר מפני בחינת תום ליבו בהגשת תביעות כאלה, כמובן ברגישות הראויה.

116. דומה כי מן הראיות שהוצגו לעיל וניתוחן ניכר באופן ברור כי התובע דכאן עשה ניסיון מכוון לטמון פח לנתבעות ולחלץ מנציגותיהן אמירות בעייתיות אשר יקימו לו עילת תביעה נגדן עקב הפלייתו.

117. לו היה התובע חפץ בתום לב רק לעבור טיפול הסרת שיער מצופה היה ממנו, גם אם אין חובה כזו בדין, להציג לפני נציגת הנתבעת 1 מיוזמתו את כל המידע הרלוונטי כאשר מסרה לו שהוא מתאים לטיפול, לרבות מצבו הרפואי.

118. ויוזכר, התובע היה מודע בהחלט לעובדה שייתכן כי למצב רפואי זה יש השלכה על הנכונות להעניק לו טיפול לאור ניסיון העבר שלו עם גופים אחרים ביחס לאותו סוג טיפול, ולו לצורך הצגת אישור מרופאו המטפל כי אין מניעה מהענקת הטיפול במצבו הספיציפי, כך שלא ניתן לומר כי אי הצגת מידע זה נבעה מחוסר ידיעה.

119. זאת ועוד, עדותו של התובע עצמו מלמדת כי הבין את דברי הגב' פדרמן כנוגעים להליך המשפטי ולא להיותו נשא HIV, וכפי שהבהיר בסעיף 26 לתצהירו הוא עצמו השיב לה כי

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 14-05-24290 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

"הייתה בעבר מחלוקת משפטית ביני לבין אמריקן לייזר", תיאור שגם הוא לא היה מדויק שעה שההליך עדיין היה בעיצומו.

120. גם כאשר בשיחתם השניה המוקלטת של התובע והגב' פדרמן שאלה אותו האחרונה מה היתה הבעיה הקודמת שלו עם הנתבעת 1 נמנע התובע מלהשיב לשאלה והסב את נושא השיחה למדיניות הנתבעת 1 בנושא טיפול בנשאי HIV ורק לאחר שקיבל מענה לכך אמר לה ש"זאת הבעיה", כלומר – סיבת הסירוב להעניק לו טיפול, ולמעשה ניסה לשתול בפיה את הדברים.

121. הגב' פדרמן ניסתה להסביר שמן ההנחיה עולה הסבר אחר – "כי כתוב לי לא לקבל, אז..." אלא שבשלב זה קטע אותה התובע וחזר לשאלות בדבר מדיניותה הכללית של הנתבעת 1 ביחס לנשאי HIV.

122. ניסיונו של התובע בשיחותיו הטלפוניות המוקלטות עם נציגות הנתבעת 1 להובילן לזיקה בין היותו נשא HIV לבין הסירוב לטפל בו נראה בהחלט כניסיון לבסס עילת תביעה, הגם שברור היה לו עצמו כי לא זו הסיבה לסירוב להעניק לו באופן אישי טיפול.

123. גם לקיחת השאלון הרפואי על ידי התובע ביציאתו מן הפגישה עם הגב' פדרמן, למרות שכלל לא עלה במהלך השיח עימו, נראית כניסיון ליצור ראיות שיסייעו בידו לשכנע כי סיבת הסירוב היתה מצבו הרפואי, בניגוד לתוכן השיחה באותה פגישה.

124. לטעמי, תשתית ראייתית זו מלמדת על כך שמרגע שהוברר לתובע כי הנתבעת 1 אינה מוכנה להעניק לו את הטיפול, הגם שידע כי נמנעה מכך עקב הסכסוך המשפטי המתנהל ביניהם ולא עקב מצבו הרפואי, פעל באופן נמרץ במטרה לייצר לעצמו עילת תביעה נגדה כאילו היתה סיבת הסירוב הפלייתו כבעל מוגבלות.

125. במצב דברים זה, גם אם לא היה התובע מגיש תביעות רבות כל כך, ניתן לקבוע כי התנהלותו במקרה זה היתה נעדרת תום לב, אולם שעה שזו המסקנה ייתכן כי ריבוי התביעות שהגיש מעניק להתנהלות זו את הרקע הראוי.

126. כאן המקום להזכיר הערות שהעיר לגבי התובע דכאן כב' השופט עמית יריב בפסקה 19 לפסק דינו (תא"מ (שלום ת"א) 18352-04-13 חסוי נ' פרופורציה פי. אס. סי. בע"מ (30.4.2015), שערעור ובקשת רשות ערעור עליו (פס"ד פרופורציה) נדחו, האותיות בגופן המודגש מופיעות כך במקור) –

"יש לתמוה על כך, שהתובע לא הקליט (ועל כל פנים, לא הגיש תמלול של הקלטה) את הפגישה הראשונה ... ודוק: אין מדובר בתובע אשר לא היה ער לאפשרות שיקבל תשובה שלילית ויסורב טיפול. התנהלותו מלמדת, כי היה ער לאפשרות זו מלכתחילה, והא ראייה – הוא השמיט מן השאלון הרפואי את עובדת היותו נשא. גם אין מדובר במי שהליכים משפטיים, או דרך ניהולם, זרים לו: אף שייצג את עצמו, ניכר היה בהתנהלותו כי הוא בקיא בהליכות משפט, ומכיר לא רק את הדין המהותי, אלא אף את סדרי הדין לא פחות מעורך דין מן השורה.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

מדוע, אפוא, לא הקליט התובע את הפגישה הראשונה בפרופורציה, זו שבה הבהירה לו אלבז, לטענתו, כי לא יטופל במכון בשל מחלתו? אותה פגישה שבה הבהיר לו, לטענתו, ד"ר בראונשטיין שהמכון אינו ערוך מבחינת סטריליזציה לטפל בו? חסר ראייתי זה, כשמדובר בתובע הבקיא בניהול המשפט, ואשר הוכיח את יכולתו הטכנית – כמו גם את הבנתו המהותית – בהקלטת שיחות, מעורר תהיות, ומזכיר את ההלכה שנפסקה בעניין זה בע"א 548/78 שרון נ' לוי, פ"ד לה (1) 736, 760 (1981):

"...כלל הנקוט בידי בתי המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל-

דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראיה, שהיא לטובתו, ואם

נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לו לכך הסבר

סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, הייתה פועלת נגדו."

אכן, כלל זה מתייחס לראיות קיימות, המצויות בידי בעל דין בפועל, אולם דומה שבענייננו – גם ההחלטה אם להקליט את השיחות, ואילו מן השיחות להקליט, כלומר – ההחלטה איזו ראיה תבוא לעולם ואיזו לא – היו החלטות שקיבל התובע עצמו, ועל כן – ככל שקיבל החלטה מודעת להקליט רק חלק מן השיחות – יש לזקוף החלטה זו לחובתו; וככל שהקליט את כל השיחות, אך הגיש רק שתיים מהן – על אחת כמה וכמה שיש לראות זאת לחובתו."

127. דברים אלה יפים, כמעט במדויק, גם לענייננו והדבר אומר דרשני.

128. אנו מוצאים כי אי הקלטת הפגישה הראשונה, בה לא ידע התובע באיזו תשובה ראשונית יתקל, או למצער אי הגשת תמליל אותה פגישה, אינה מהלך מקרי במקרה בו עוסקת התובענה שלפני אלא שיטה בה הוא נוקט.

129. לאור כלל התנהלותו התובע, כמפורט לעיל, בהחלט אין זה מן הנמנע כי התנהלות זו מיועדת במתכוון לא לתעד באופן מפורט תשובות שבהמשך ייתכן כי לא יתמכו בגרסתו כי ספג הפלייה על רקע היותו נשא HIV, ורק לאחר שהבין כי נמנע ממנו הטיפול הוא מתחיל לייצר את הראיות שיקשרו בין מניעת הטיפול למצבו הרפואי גם אם לא היה כל קשר בין הדברים.

130. יש לזכור כי להבדיל מן התובע נציגי/ות המכונים המעניקים טיפולים כאלה פוגשים/ות אנשים רבים וקשה להן לזכור במדויק תוכן כל שיחה עם מטופל זה או אחר, במיוחד אם בסיומה של שיחה לא נקשר חוזה לטיפול והדברים לא תועדו בצורה כלשהי.

131. איתרע מזלו של התובע ובדין הסיבה לאי הענקת הטיפול היא ברורה, קונקרטית ומתועדת באופן שלא היה בשיטת הפעולה בה נקט כדי לסייע לו לייצר קשר סיבתי בין מצבו הרפואי לבין הסירוב לטפל בו.

132. ויודגש שנית, כפי שפורט לעיל, לא חוסר תום ליבו של התובע או היותו "תובע סדרתי" הן הסיבות לדחיית תביעתו, אך משזו נדחתה לגופה לא ניתן להתעלם מעובדה זו.

בית משפט השלום בנתניה

ת"א 24290-05-14 פלוני נ' א.מ.ל. אמריקן לייזר בע"מ ואח'

סיכום

133. לאור כלל האמור לעיל, אני דוחה את התביעה כנגד שתי הנתבעות במלואה.
134. במצב דברים רגיל, לאור כלל האמור ובשים לב למשך ניהול ההליך, ריבוי הבקשות והדיונים, וההשקעה וההוצאות שנאלצו הנתבעות להוציא לצד חוסר תום ליבו של התובע, היה מקום להטיל עליו הוצאות ניכרות ביותר עקב התוצאה דלעיל.
135. דא עקא, מדובר במי שמצבו הכלכלי אינו שפיר ואף זכה לפטור מן המחצית השניה של האגרה ובמי שמצבו הרפואי אינו שפיר אף הוא – ללא קשר להיותו נשא HIV (ראו בקשה מס' 66 מיום 3.7.18 ובקשה מס' 68 מיום 2.10.18), ודומה כי הטלת נטל כבד תהיה למעלה מכפי יכולתו ותגרום לו נזק החורג מן הראוי, גם בשים לב לנסיבות שתוארו לעיל.
136. מנגד, משנדחתה התביעה ובמיוחד לאור הקביעות בדבר חוסר תום ליבו של התובע לא ניתן להתעלם מן ההוצאות הניכרות שגרם לנתבעות ולהותירן ללא כל פיצוי.
137. לאור האמור, בשים לב למכלול השיקולים, אני מחייב את התובע בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד על דרך בית הלל לקולא דקולא בסך 6,000 ₪ לכל אחת.
138. פסק דין זה יהיה מותר בפרסום ללא פרטים מזהים של התובע.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תוך 60 יום.

ניתן היום, א' אלול תשפ"א, 09 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

אלי ברנד, שופט